

ZGODOVINSKI PREGLED DOGAJANJ NA OBMOČJU NOTRANJSKO-KRAŠKE REGIJE S PUDARKOM NA OBDOBJU 20. STOLETJA

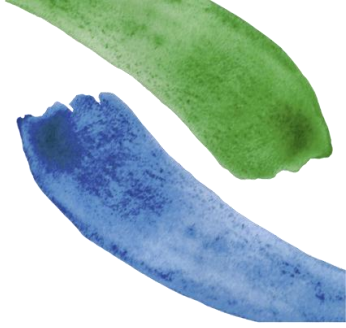
Tomo Šajn
Pivka, 6.5.2011

Vir: www.slovenia.info

19. STOLETJE

- Ozemlje današnje regije v 2 deželah in 3 okrajnih glavarstvih
- Razen Loža nobeno naselje regije ni bilo srednjeveško mesto
- Celotna regije izrazito prehodno območje → iz notranjosti proti morju in območje turških pohodov iz Bosne v notranjost Slovenije in v Istro
- Valvazor in Cerkniško jezero
- 1818 odkritje Postojnske jame

19. STOLETJE

- 1857 Južna železnica preko Postojne in Trsta
- 1873 krak J. železnice Št. Peter na Krasu (Pivka) – Il. Bistrica – Reka
- 1869 znameniti Pivški upor na Kalcu, Vilharjevi graščini nad Zagorjem in Bačem
- 1874 upor pivških kmetov, zadnji kmečki upor na Slovenskem

20. STOLETJE

- 1909 cesar Franc Jožef podelil Postojni mestne pravice
- 1911 s cesarskim dekretom Ilirska Bistrica postane trg
- Trške pravice ima tudi Cerknica

Ilirska Bistrica I. 1908

Vir: www.primorske.si

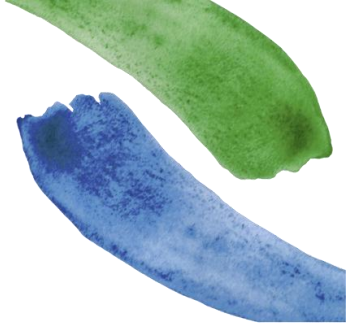
20. STOLETJE

- V zaledju soške fronte 1915 - 1917
- V Postojni sedež poveljstva avstro-ogrske armade s feldmaršalom Svetozarjem Borojevićem
- V Pivki (Št. Peter) in Ilirski Bistrici (samostan) → zaledne bolnišnice in okrevališča za ranjence

Svetozar Borojević (1856 – 1920)

Vir: www.istorijabalkana.yuku.com

20. STOLETJE

- Novembra 1918 italijanska armada uresniči tajni Londonski sporazum iz l. 1915 in zasede večino območja današnje N-K regije
- V okolici Pivke 1. velik upor prebivalcev proti osovražnim Italijanom

20. STOLETJE

- Po pogajanjih med Kraljevino Italijo in SHS – podpisana rapalska pogodba in začrtana rapalska meja → razdelitev današnje N-K regije med dve državi

Vir: www.rtvsl.si

20. STOLETJE

- Razvoj obeh polovic regije je zelo različen – rapalska meja je trdna, vendar cveti preko nje tihotapljenje in kontrabant med kraji v Italiji in Loško dolino ter Cerknico
- Po raznih spremembah, cerkniško območje v Dravski banovini, politični duhovi se razdvajajo

20. STOLETJE

- Začetki odpora proti fašističnemu režimu in organizacija TIGR
- Jože Vadnjal iz Zagorja med sedmimi ustanovitelji TIGR-a na Nanosu 1927
- Bazoviške žrtve – Alojz Valenčič iz Bača obsojen na 1. tržaškem procesu in l. 1930 ustreljen v Bazovici s tremi tovariši
- Protifašistični odpor v Postojni (Jože Kukec), v Prestranku in ostalih vaseh (Žejska trojka) in Bistriškem (Viktor Bobek)

20. STOLETJE

- NOB – odpor proti okupatorju
- Prvi borci na Cerkniškem že 1941/42 (Rakovška četa 1942)
- Začetek odpora tudi tostran rapalske meje 1942 (Brkinska četa, Pivška četa)
- V NOB se obe polovici današnje N-K regije razvijata ločeno v vojaškem in partizansko-upravnem smislu

PO KONCU 2. SVETOVNE VOJNE

- Ločen razvoj obeh polovic N-K regije; prva leta po vojni – v upravnem in političnem smislu
- 1947 Pariška mirovna konferenca – italijanska polovica N-K regije – pripojena Jugoslaviji
- Upravni razvoj gre ločeno: najprej okraja Postojna in Il. Bistrica, potem okraj Postojna in do l. 1963 okraj Koper.
- Cerknica najprej samostojni okraj, po reorganizaciji do l. 1963 v okraju Ljubljana

PO KONCU 2. SV. VOJNE

- Po ukinitvi okrajev v Sloveniji, začne politika snovati nove družbeno politične skupnosti – REGIJE in rezultat tega procesa je ustanovitev današnje regije.
- Sprva: Kraško-notranjska; nato: Notranjsko-kraška regija
- Kljub formalni združitvi tedanjih treh občin: Cerknice, Il. Bistrice in Postojne, so mnoge službe in skupnosti (npr. pokojninsko invalidska), delovale za območja bivših okrajev – Kopra in Ljubljane

PO LETU 1990

- 1991 vojna za samostojno Slovenijo
- Začetek vojne in tako im. Dan prej, se je začel 26. junija 1991 v Pivki in Ilirski Bistrici, od koder so krenile proti meji oklepne enote tedanje JLA
- Stane Požar – civilna žrtev vojne za Slovenijo
- Garnizija JLA v Ilirski Bistrici – glavna vez med poveljstvom Reškega korpusa in zasedenimi mejnimi prehodi z Italijo

REPUBLIKA SLOVENIJA

- Nova družbena ureditev prinese tudi novo upravno razdelitev regije
- 1994 se od Postojne odcepi Pivka in oblikuje samostojno občino
- Iz cerkniškega pa najprej Loška dolina in nato še Bloke
- Regija, ki dobi ime statistična, združuje po tem letu 6 občin

Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Statistical_regions_of_Slovenia.PNG